

VZLET

ČASOPIS SOKOLSKÉ ŽUPY

JANA PODLIPNÉHO

ROČNÍK PK 28

ČÍSLO 3

ROK 2022

SOKOLSKÁ PLZEŇ

Hromadná skladba pro muže a dorostence *Bondi*

Autoři skladby Petr Sádek a Ladislav Toncar. Foto: Helena Wills, náčelnice T.J. Sokol Říčany a Radošovice.

ÚVODNÍK ŠÉFREDAKTORKY

Vážení a milí čtenáři, sestry a bratři,

přinášíme Vám již třetí číslo župního občasníku Vzlet. Tentokrát úvodník neposlouží k představení tohoto čísla, ale dovoluji si jej využít k zaznamenání vlastního zážitku a následně prosby směrem k Vám, čtenářům. K popsání vlastního setkání se zahraničním Sokolem mě inspiroval článek od bratra z Los Angeles, který jsme díky Vláďovi Richterovi publikovali v minulém čísle Vzletu.

Několik dní předtím, než bylo uzavřeno a vydáno toto číslo, jsem skončila měsíční pobyt v Chicagu. A jedním z nejdůležitějších úkolů, který jsem si vytyčila, byla návštěva T.J. Sokol Tábor Chicago. Odpoledne až pozdní večer strávený s bratry sokoly navázal na mnoho milých setkání za velkou louží, ale přece jen bylo právě toto setkání jistým způsobem speciální. Bylo to setkání s někým důvěrně známým a domácím i přesto, že od prapůvodního sokolského hnízda nás dělilo půl světa. Setkání s chicagskými sokoly (a českými krajany v Illinois) je pro mě velice silným a srdečným okamžikem a velice ráda se s Vámi v příštím čísle podělím o více zážitků – až se mi povede je zpracovat. Ráda bych Vás, milí čtenáři, bratři a sestry, vyzvala k něčemu podobnému: navštívili jste při zahraniční cestě nebo dovolené bratry a sestry krajany? Účastnili jste se někdy sokolské akce v zahraničí?

Napište nám o tom a potvrďte si společně, že sokol všude bratra má!

Se sokolským nazdar

Anna Jagošová

NOVĚ ZVOLENÉ ŽUPNÍ PŘEDSEDNICTVO

Zleva jsou ses. Ladislava Zámečnicková, br. Martin Chlumský, br. Petr Čížkovský, br. Luděk Pokorný, ses. Lenka Kocmichová, br. Jan Boris Uhlíř, br. Luděk Barták, br. Vladimír Šilhán, ses. Dagmar Fischerová, br. Vladimír Richter a br. Petr Syrový.

Ve středu 11. dubna se v zasedací místnosti T.J. Sokol Praha Vršovice uskutečnila Valná hromada Sokolské župy Jana Podlipného. Delegáti zastupující 19 pražských sokolských jednot schválili Závěrečnou zprávu za rok 2021, rozpočet na rok 2022. V tomto roce proběhla volební valná hromada a bylo zvoleno nové Předsednictvo župy v následujícím složení: starosta: br. Luděk Pokorný, místostarostové: br. Luděk Barták a Jan B. Uhlíř, jednatelka: ses. Lenka Kocmichová, hospodářka: ses. Ladislava Zámečnicková, náčelník: br. Petr Čížkovský, náčelnice: ses. Dagmar Fischerová, předseda odboru sportů: br. Petr Syrový, vzdělavatel: br. Vladimír Richter, členové výboru: br. Ivan Fröhlich, Martin Chlumský a Vladimír Šilhán. Všechny členy nové zvolené výboru jsme požádali o krátký medailon o sobě a svém vztahu k Sokolu. Níže jsou medailonky těch, kteří se do výzvy Vzletu zapojili.

JAN BORIS UHLÍŘ

Jak dlouho jsi členem Sokola a jaké jednoty?

Od roku 1997, tj. plnou polovinu svého života, jsem členem T. J. Sokol Praha – Královské Vinohrady.

Čemu se v Sokole věnuješ, v jakém oddílu působíš?

Jako historik se věnuji problematice Protektorátu Čechy a Morava, jako sokolský historik druhému domácímu sokolskému odboji; jako přispívající člen jsem členem všestrannosti.

Má Tvoje rodina sokolskou tradici? Pokud ano, jak dlouhou, kdo byl první?

Tradice naší rodiny spjatá se Sokolem už trvá 110 let. V roce 1912 zakládal sokolskou jednotu v Kostelci na Hané můj pradědeček, Jan Uher, tehdy učitel. Z učitele se později stal osobní knihovník prezidenta Masaryka a následně vysokoškolský pedagog a plodný autor řady monografií, spoluzakladatel moderní československé pedagogiky. Jako člen Sokola Brno I rovněž šéfredaktor časopisu Sokolský vzdělavatel. Po vzniku Protektorátu Čechy a Morava spoluzaložil Jan Uher v Brně odbojovou organizaci Zemský národní výbor, která byla složena z pedagogů Masarykovy univerzity, členů ČOS a členů zednářské lóže Cestou světla. V létě 1939 se tato organizace sloučila s vojenskou odbojovou organizací Obrana národa. Jan Uher působil v odboji nejen jako vedoucí pro Brno – venkov, který k ilegální práci přivedl řadu učitelů, ale rovněž jako vrcholný intelektuál, který rozpracoval návrh na politické a sociální uspořádání obnoveného Československa pod názvem „Nová republika“. Gestapem byl zatčen v listopadu 1939, vězněn na Špilberku, v Kounicových kolejích, Vratislavi, Dietzu an der Lahn a v berlínských věznicích Alt Moabit a Plötzensee. K trestu smrti pro přípravu velezrady byl odsouzen v červnu 1942 a popraven v říjnu 1942. Do své bible vepsal v den své popravy tento epitaf: „Jan Uher, Brno, Rudišova 6, Morava. Narozen 28. I. 1891 v Prostějově, zemřel 27. X. 1942 v Berlíně Plötzensee zcela odevzdán do vůle boží a v naději, že i smrtí sloužíme vyšším cílům, nejen životem a prací. 27. X. 1942.“ Osudem svého otce byl zásadně ovlivněn můj dědeček, Boris Uher, který figuroval v přípravném výboru pro obnovení ČOS na konci 60. let minulého století a v roce 1990 stál u znovuoobnovení ČOS a stal se jejím prvním ústředním vzdělavatelem. Nemohl jsem ovlivnit, že budu nosit rodné jméno po pradědečkovi a křestní jméno po dědečkovi. Naši rodinnou sokolskou tradici jsem dříve považoval za svazující, dnes však již za zavazující a určující.

Co bys popřál/a Sokolu do dalších 160 let?

Úctu k tradici: úctu k otcům zakladatelům a úctu ke stovkám bratří a sester, kteří se v době existence protektorátu obětovali pro ideu znovuoobnoveného Československa. Odvahu, neústupnost, vytrvalost, něhu i nutnou tvrdost. A lásku.

DAGMAR FISCHEROVÁ

Jak dlouho jsi členem Sokola a jaké jednoty? Jsem členem Sokola Praha Vršovice od roku 1956.

Čemu se v Sokole věnuješ, v jakém oddílu působíš? Jsem náčelnicí sokolské všestrannosti. Jsem cvičitelkou žactva a dospělých

Má Tvoje rodina sokolskou tradici? Pokud ano, jak dlouhou, kdo byl první? První byla moje maminka, pokračovatelkou je moje dcera.

Co bys popřál/a Sokolu do dalších 160 let? Hodně cvičenců.

VLADIMÍR RICHTER – RODINNÁ SOKOLSKÁ TRADICE?

Nejprve tatínek. Začal v jednotě Sokol Budyně nad Ohří. Když se dostal do Prahy, byl to nejprve Sokol Malá Strana. V Sokole na Královských Vinohradech jsem ho dohledal v seznamu členů z roku 1933. Maminka začala v Sokole Mšené Lázni. Ve výroční zprávě Sokola Královské Vinohrady za rok 1947 je vedena jako jedna z vedoucích dívčího rukodělného oddílu. Fotografie je ze sokolského letního tábora v Plané nad Lužnicí.

Na levém obrázku zleva je náčelník bratr Sojka, tandem bratrů Richterů, ten nahoře jsem já. Sestra Sojková, maminka a bratr Josef Papež. Planná nad Lužnicí, červenec 1947.

Na pravém obrázku je XI. Všesokolský slet 18. 6. 1948, Vratislav Richter, trubač Sokola Královské Vinohrady.

Bratr byl brankářem oddílu české házené a trubačem Sokola Královské Vinohrady. Takto bratr zahajoval fanfárou XI. všesokolský slet (fotografie z časopisu).

Já jsem se stal členem v roce 1947. Ve věku pěti let. Až do roku 1950. Rodiče byli vyhozeni již po XI. Všesokolském sletu. Pak na dva roky ve Spartaku Stalingrad-dříve Sokol Královské Vinohrady, abych se dobral jedničky z tělocviku na střední škole. Leč marně. Rok 1968 jsem se účastnil jednání na Žofíně o obnovení Sokola. Počátkem roku 1990 účastníkem jednání v Městské knihovně.

Do Sokola Královské Vinohrady jsem vstoupil až 1999. Důvod? Mozková příhoda. A kde působím? Cvičitel předškoláků, cvičitel mužů, vzdělavatel jednoty, vzdělavatel župy, člen předsednictva Vzdělavatelského odboru ČOS a člen redakční rady časopisu Vzlet.

Přání do dalších let? Další členové jednot, další mladí a obětaví cvičitelé.

SOKOL ROKU

Ve úterý 19. dubna září v podvečer se velké tělocvičně Tyršova domu proběhlo vyhlášení ankety Sokol roku 2021. Naše župa měla v tomto roce zastoupení pouze v kategorii kolektiv, v níž byla jako vítězné seskupení vyhlášena Skvělá trojka (Eva a Kateřina Matouškové a Zuzana Míková z jednot T.J. Sokol Praha Královské Vinohrady a T.J. Sokol Praha Vršovice). Srdečně k tomuto úspěchu gratulujeme a přinášíme rozhovory s členkami Skvělé trojky.

EVA MATOUŠKOVÁ

Jak ses dostala do Sokola?

Do sokola mě přivedli rodiče. Ve třech letech jsem nenastoupila do školky, protože jsem zůstala doma s mámou, která byla s Kačkou na mateřské. Jelikož rodiče chtěli, abych byla mezi dětmi, tak mě přivedli do sokola na cvičení rodičů a dětí. Od té doby je sokol součástí mého života.

Cvičil někdo z rodiny? Nebo stále cvičíš?

Samozřejmě sestra. Rodiče také aktivně cvičili v sokole. V současné době je máma aktivní cvičitelkou předškolních dětí. Sestra i já stále aktivně cvičíme a připravujeme děti nejen na závody ve sportovní všestrannosti.

Co Tě motivovalo k tomu pustit se do „sokolování“ ve velkém, věnovat tomu tolik času a sil?

Vlastně ani nevím. Sokol beru jako součást svého života. Pro mě je to způsob, jak mohu darovat radost dalším lidem, a to se snažím dělat všemi možnými způsoby.

Co Ti dělá největší radost?

Když mají děti, se kterými cvičím, radost ze cvičení a baví je to. Potom mě vždy potěší, když jdou na závody a domů odjíždí spokojené, případně i s medailí. Také mě velmi baví průpovídky a komentáře dětí během cvičení. A samozřejmě mi vždy udělá radost, když se na závodech dobře umístím (třeba na medailových pozicích) nebo když zacvičím něco, s čím mám problém.

Máš někdy chuť to všechno vzdát?

Ne. Cvičení dětí mě vždy tak nabije energií (i tedy, kdy mají děti neposlušnou náladu).

Na co se vždycky nejvíc těšíš? Na kolektiv přátel/výhry/radost ze sportu...?

Na to, s jakými výroky přijdou děti. Pokud jde o další akce, tak se těším na známé lidi, se kterými se zase potkám. Cvičení mi pomáhá vypnout, čímž si odpočinu.

Jaký podle Tebe je ideální sokol?

Ochotný, obětavý, má smysl pro radost a je ochoten obětovat svůj volný čas pro ostatní.

Máš nějaké vzory u sebe v jednotě nebo někde jinde? (nemusí to být nutně někdo ze Sokola)

Největšími vzory jsou pro mě cvičitelky, které mě od dětství cvičily – Věra Pařízková v předškolácích, Alenka Šťastná v mladších žákyních, Vlasta Peštová ve starších žákyních, a hlavně Zuzka Míková, se kterou cvičím už od mladších žákyň. A ještě nesmím zapomenout zmínit Danu Absolonovou.

Myslíš, že Ty sama můžeš být pro někoho vzor?

Možná, třeba alespoň pro děti, se kterými cvičím.

KATEŘINA MATOUŠKOVÁ

Jak ses dostala do Sokola?

Do Sokola jsem se dostala přes rodiče, protože oba do něj chodili a vlastně se v Sokole potkali a dali dohromady. Členem Sokola jsem už od mala, kdy jsem chodila s mámou na rodiče s dětmi.

Cvičil někdo z rodiny? Nebo stále cvičíš?

Ano, jak jsem již zmiňovala máma i táta chodili do Sokola. Máma se věnuje trénování předškolních dětí a nejmladšího žactva. Dále od nás z rodiny chodí na hodinu mužů strejda s bratrancem.

Co Tě motivovalo k tomu pustit se do „sokolování“ ve velkém, věnovat tomu tolik času a sil?

Bude to asi tím, že už od mala trávím plno času v Sokole. Po své hodině rodičů s dětmi mě máma odložila na žíněnky a čekala jsem až sestře skončí hodina, ve které máma zároveň trénovala. A postupem času jsem zjistila, že mě baví trénování a chtěla bych se tomu věnovat. Velký vliv na to určitě mají i hromadné akce, kterých jsem se mohla zúčastnit a na kterých jsem poznala plno fajnových lidí z různých zákoutí republiky.

Co Ti dělá největší radost?

Asi úplně nemůžu říct, z čeho mám největší radost, protože je dost věcí, z kterých mám radost. Mezi jednu z nich patří být v kolektivu lidí se kterými si rozumím a potkávat se s nimi na různých školeních, závodech či hromadných akcích.

Máš někdy chuť to všechno vzdát?

Naštěstí jsem tento pocit zatím nezažila a doufám, že ani nezažiji. Zatím to mám spíš naopak, neumím si představit se od toho úplně odtrhnout.

Na co se vždycky nejvíc těšíš? Na kolektiv přátel/výhry/radost ze sportu...?

Tak toho je hodně. Jak už jsem se zmínila výše, v Sokole mám plno přátel, se kterými se vždy ráda uvidím. Ale krom toho sport je pro mě velice důležitý, je mou nedílnou součástí a bez něj bych nevydržela. Baví mě učit se, či někoho jiného nové věci a jelikož jsem velice ambiciózní a ráda vyhrávám, tak mě těší i úspěchy mé či dětí, které trénuji.

Jaký podle Tebe je ideální sokol?

Asi neumím přesně říct, jaký by měl ideální sokol být, ale pro mě je nejdůležitější, aby taková osoba nedělala věci pouze pro sebe a pro nějakou odměnu, ale pro ostatní, ať už se jedná o radu, pomoc, a zároveň aby byla důvěryhodná.

Máš nějaké vzory u sebe v jednotě nebo někde jinde?

Rozhodně mým velkým vzorem a ikonou je Zuzka Míková, ke které vzhlížím už dlouhá léta a chtěla bych se jí aspoň trochu přiblížit. Zuzka mě od mala trénuje a její přístup k trénování, ale i mimo Sokol mě dost ovlivnil. Krom sportovního života mě inspirovala i v pracovním životě, protože jsem se přes ní dozvěděla o fyzioterapii a začala jsem ji studovat.

Myslíš, že Ty sama můžeš být pro někoho vzor?

Tak možné je všechno, rozhodně by mě velice potěšilo, kdybych někoho aspoň inspirovala pro dobrou věc.

ZUZANA MÍKOVÁ**Jak ses dostala do Sokola?**

Po znovuoobnovení Sokola jsem se znovu přihlásila. Jinak jako malá jsem začala chodit do T.J. Bohemians do oddílu ZRTV (r. 1972) s kamarádkou.

Cvičil někdo z rodiny? Nebo stále cvičíš?

Tatínek byl v mládí členem Sokol Ruzyně.

Co Tě motivovalo k tomu pustit se do „sokolování“ ve velkém, věnovat tomu tolik času a sil?

Nadchlo mě dění v Sokole, pestrá činnost a féroví lidé kolem.

Co Ti dělá největší radost?

Když se nestane žádný průšvih a lidé kolem jsou spokojení.

Máš někdy chuť to všechno vzdát?

Když už jsem opravdu hodně unavená a rodina brblá.

Na co se vždycky nejvíc těšíš? Na kolektiv přátel/výhry/radost ze sportu...?

Těším se na kamarády a kamarádky, na děti, semináře, soutěže, setkávání.

Jaký podle Tebe je ideální sokol?

Člen – srdcař, férový a rovný člověk, ten kdo na sobě rád a hodně pracuje, kdo je ochotný pomoci druhým.

Máš nějaké vzory u sebe v jednotě nebo někde jinde?

Naše T.J. – Vlasta Peštová – moje druhá máma, Martin Ešpandr (skvělý atl. trenér), Lenka Kocmichová (skvělý organizátor). A nesmím zapomenout na Alenku Šťastnou, která už léta nás hlídá ze sokolského nebe.

Dana Absolonová, Martin Chlumský, Dana Berková, Dana Fišerová - nápadití a ochotní pracanti se smyslem pro humor.

Myslíš, že Ty sama můžeš být pro někoho vzor?

Věřím že ano. Aspoň se o to snažím. Nelžu.

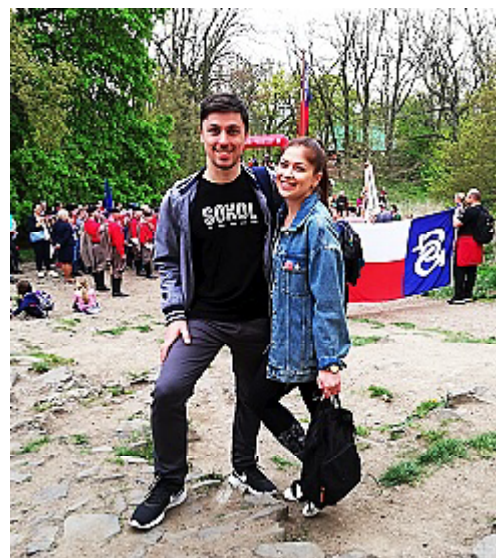
Vzpomeneš si na nějakou legrační historku ze cvičení?

Předváděla jsem dětem jak přeskočit molitanový sletový klín. Měla jsem ponožky, kterými jsem se přisuchala k suchým zipům toho klínu. Krásně jsem spadla, klín se rozložil a celou mě zavalil. Je to několik let a děti si to stále pamatují. Rády ten klín často používají.

SOKOLSKÝ VÝLET NA ŘÍP

U příležitosti oslav prvního máje se uskutečnil sokolský výlet na památnou horu Říp. Navázali jsme tím na historicky první výlet našeho spolku, který v roce 1862 Sokol podnikl v rámci svatojiřské pouti. Na horu se letos vydalo několik desítek bratrů a sester, početné zastoupení měla i naše župa. Jak už to tak tradičně na podobných akcích bývá, nálada byla veselá a atmosféra příjemná. Jistě tomu nahrávalo i velice přívětivé počasí. Sokolové dorazili na místo setkání pod horou na krámskou louku, někteří jeli vlakem z Prahy, jiní se dopravili po vlastní ose. V momentě, kdy na louce přistáli parašutisté s vlajkami naší obce, se za krojovanými bratry a sestrami sjednotil náš průvod a rozhodným krokem se vydal vstříc svému cíli, kterým byla rotunda sv. Jiří na samotném vrcholu hory.

Zatímco první výlet na Říp neprobíhal zrovna ukázněně (zakladatele Tyrše dokonce přiměly tyto zkušenosti k sepsání Výletního řádu kvůli dosažení větší kázně a organizovanosti při výletech, které se nakonec staly v obci velice populárními), druhý ročník byl naprosto bezproblémový. Poté, co se sokolové ze všech koutů republiky dopravili na vrchol, byla vztyčena vlajka naší obce a vlajka naší vlasti, přičemž na místě zazněly v podání přítomného davu nejen sokolské písně, ale i státní hymna. Poté následoval volný program, děti si mohly obejít stanoviště s nejrůznějšími úkoly, dospělí koupit řadu upomínkových předmětů, prohlédnout baziliku, či se posilnit jídlem v místní chatě. Na místě byly k vidění samé úsměvy a snad se budou spolkové výlety konat stále častěji, a to nejen v rámci celé obce, ale i jednot a žup. Slovo výlet přeci jen pochází od bratra zakladatele Tyrše, který tento pojem zavedl proto, že měl symbolicky představovat to, že sokolové si někam vyletí. Měli bychom tak roztáhnout svá křídla co nejčastěji!

Patrick Zamlar, T.J. Sokol Libeň, foto: Patrick Zamlar a FB Sokol – Česká obec sokolská

SOKOLSKÁ PLZEŇ

Ve dnech 14.–15. 5. 2022 se konala Sokolská Plzeň. Byla to první ze tří akcí SOKOLGYM 2022. ČOS na svém webu uvádí, že SOKOLGYM je mezisletový projekt České obce sokolské, který je od roku 1996 realizován ve spolupráci s pověřenými sokolskými župami. Od počátku je cílem projektu přinášet do českého sportovního prostředí zkušenosti a novinky inspirované zahraničními festivaly, které propojují sport pro všechny, výkonnostní sport a kulturu. Pro ČOS projekt přináší možnost společného oživení činnosti, jak navenek, tak dovnitř organizace.

14. 5. 2022 dopoledne a odpoledne probíhaly zkoušky hromadných skladeb v hale T.J. Lokomotiva Plzeň. Zde od 18 do 20 proběhl také hlavní program – vystoupení hromadných skladeb. Nedaleko ve Chvojkových lomech probíhaly 14.–15. 5. 2022 vždy od 10 hodin dopolední a odpolední vystoupení pódiových skladeb. Bylo zde také možno splnit některé disciplíny sokolského odznaku zdatnosti: SOZ 1. bumerangový běh, SOZ 2. skoky přes švihadlo, SOZ 3. výskok dosažný, SOZ 4. kotoul vpřed – přemet stranou, SOZ 5. chůze poslepu, SOZ 6. pavoučí test (spider test) a SOZ 7. házení o zeď – slalom s driblingem.

Naše župa měla své zástupce v hromadné skladbě *Muži zase spolu* (po jednom cvičenci z T.J. Sokol Praha Vršovice a z T.J. Sokol Praha Královské Vinohrady), v hromadné skladbě *Odhodlání* (cvičenky z T.J. Sokol Libeň, z T.J. Sokol Praha Královské Vinohrady a z T.J. Sokol Praha Vršovice) a v pódiové skladbě *Babeta*, kde vystoupily malé cvičenky z T.J. Sokol Libeň a z T.J. Sokol Prosek spolu s autorkou skladby, Ankou Holanovou z T.J. Sokol Libeň.

Katedrála sv. Bartoloměje na náměstí Republiky v Plzni a plnění disciplín Sokolského odznaku zdatnosti

Pódiová skladba Babeta

Slavnostní zahájení hlavního programu

Hromadná skladba Muži zase spolu

Hromadná skladba Odhodlání

Text: Ivo Antušek, T.J. Sokol Praha Vršovice, Foto: Ivo Antušek a <https://www.facebook.com/pg/sportovnivsestrannost/posts/>

SMRT TYRANA O SMYSLU SOKOLSKÉHO ODBOJE, OBĚTI A HRDOSTI

Nedlouho poté, co se Třetí říši podařilo podrobit si téměř celý evropský kontinent, srovnával Hlavní úřad říšské bezpečnosti míru negace vstupu říšské branné moci do nových území. Není jistě bez zajímavosti – jak konstatovala Bezpečnostní služba SS (SD) – že největší odpor v rámci Evropy projevilo obyvatelstvo českých zemí. Na tomto negativním přijetí okupačních vojsk měla lví podíl ČOS a její sokolská výchova. Zatímco v Tyršově domě se v ranních hodinách 15. 3. 1939 likvidovaly kompromitující dokumenty a zazdívaly cenné trojrozměrné předměty, v Župě Komenského „...kladl br. Fr. Ondra železné hroty na silnici...“. Odboj proti nacistické tyranii tedy pro Sokol nezačal až s vyhlášením Protektorátu Čechy a Morava

(16. 3. 1939) a neskončil s jeho zánikem (5. 5. 1945), ale trval od 15. 3. 1939 do 8./9. 5. 1945.

Obec sokolská v odboji (OSVO) vznikla prakticky ihned po okupaci českých zemí v březnu 1939 na bázi župní struktury ČOS. V jejím čele stanul Otakar Klich, zemskými veliteli pro Čechy a Moravu se stali František Pecháček a Štěpán Drásal. Do vzniku války v září 1939 se OSVO významně podílela na budování ilegálních přechodů do Polska a budování spojení na členy ČOS v dalších odbojových organizacích (Obrana národa, Politické ústředí, Petiční výbor Věrní zůstaneme!). Vznikla rovněž tzv. Pětka, centrální řídicí orgán OSVO pro celý protektorát (Augustin Pechlát, Josef Truhlář, Jan V. Keller, František Bláha a Eugen Köppl). Až do konce roku 1939 se OSVO nesnažila o programové ukotvení svých odbojových cílů, a zvláště ve vztahu k Obraně národa působila jako organizace do značné míry servisní. Její lidský potenciál byl však pro ON natolik podstatný, že uvolnila velitele Zemského velitelství Čechy, gen. Huga Vojtu, člena vinohradské jednoty ČOS, a jmenovala jej vojenským velitelem Sokola. Význam OSVO stoupal v rámci budování tzv. druhé odbojové garnitury (1940) a po vytvoření Sokolské revoluční rady (Antonín Hřebík, Antonín Benda, Otakar Klich, Ladislav Vaněk), která v létě 1941 napojila OSVO na odbojovou organizaci Petiční výbor Věrní zůstaneme!, čímž vznikla vůbec nejpočetnější odbojová protektorátní struktura.

V dubnu 1941 byla činnost ČOS zastavena na základě rozhodnutí říšského protektora s odůvodněním odbojové činnosti organizace jako celku. Konstantin von Neurath však ještě nepřistoupil k rozpuštění. K němu se odhodlal až Reinhard Heydrich v říjnu 1941. Druhé likvidaci ČOS v průběhu pouhého čtvrtstoletí předcházela fyzická likvidace doposud vězněné odbojové elity, včetně představitelů OSVO: Před hlavními popravčí čtyři stanul v jízdně ruzyňských kasáren náčelník Augustin Pechlát; v Kounicových kolejích byl zastřelen Vladimír Groh. To však byla pouhá předehra. Dne 8. října 1941 byla z Heydrichova rozkazu zahájena masová „Akce Sokol“. Postiženo bylo na 1 500 předních reprezentantů organizace a většina z nich poslána do koncentračních táborů. Na jaře 1942 dosáhly ztráty na životech téměř 90 %.

Sokolové na radikalizaci poměrů odpověděli radikalizací ve vlastních řadách. Tak vznikla skupina Říjen (součást sokolské odbojové organizace Jindra), v jejímž čele stanul Jan Zelenka – Hajský, bývalý starosta Župy Krušnohorské-Kukaňovy. V jednom z nejvypjatějších okamžiků našich dějin se sokolští radikálové rozhodli jednat dle starozákonního „oko za oko, zub za zub“ a při první možné příležitosti přistoupili k odvetě. Příležitost k ní spadla doslova z nebe v podobě příslušníků desantu Anthropoid, jejichž úkolem byla Heydrichova likvidace. Představitelé OSVO, resp. Jan Zelenka, se rotmistrů Jana Kubiše a Josefa Gabčíka ujali prakticky od jejich prvního dotyku s půdou vlasti, tj. již od 5. 1. 1942. Postarali se o legalizaci jejich pobytu od policejních přihlášek a falešného pracovního krytí až po zařazení do přidělového systému. O úkolu desantu Anthropoid byl Zelenka informován prakticky okamžitě. Veškerou svou odbojovou činnost zaměřil proto k jedinému cíli – odplatě na nenáviděném tyranovi. Závěrečná zpráva gestapa mj. konstatovala, že „...Zelenka od této chvíle [hledal] neúnavně spolupomahače, které našel zejména u svých přátel – členů Sokola. Od této chvíle si atentátníci nemuseli dělat jakékoli starosti kvůli svému ubytování, zásobování a další péči, neboť tuto starost převzal z vlastního rozhodnutí vrchní učitel Zelenka.“ Jan Zelenka rovněž kontaktoval svého bývalého žáka, Františka Šafaříka, jenž byl zaměstnán na Pražském hradě; díky němu měli parašutisté detailní zprávy o Heydrichově denním programu. Jana Zelenku významně doplňovali další představitelé skupiny Říjen, především František Pecháček, Jaroslav Pechman, Oldřich Frolík, František Hejl, Jaroslav Smrž, Antonín Oktábec, Bohuslav Strnad a Jaroslav Piskáček. V otcových šlépějích šel i syn Jana Zelenky, teprve osmnáctiletý Jan Milíč, který se zhostil role spojky a kurýra.

Dne 27. května 1942 provedli za dramatických okolností Gabčík s Kubišem atentát na šéfa Hlavního úřadu říšské bezpečnosti a zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. K útoku došlo na pečlivě vybraném místě, v prudké zatáčce Kirchmaierovy třídy (nyní přivaděč mezi ulicemi Zenklova a V Holešovičkách), kudy Heydrich každodenně projížděl cestou ze svého sídla v Panenských Břežanech do úřadu na Hradčanech. Šedozelený Mercedes-Benz 320 Cabriolet B zastupujícího říšského protektora se objevil v 10,35 hod. V pravotočivé zatáčce opisující půlkruh musel podstatně zpomalit – a zde se jej pokusil dávkou ze samopalu zasáhnout Gabčík. Zbraň však selhala. Heydrich se rozhodl útočníka osobně zatknout a nařídil okamžitě zastavit. Toho využil Kubiš, který pohotově vrhl bombu vyrobenou z britského protitankového granátu vz. 73 (0,5 – 0,8 kg plastické trhaviny opatřené nárazovým zapalovačem). Přesnost zásahu je, vzhledem k mimořádně stresující situaci, obdivuhodná; vzhledem k vyhnutí plechů karoserie je evidentní, že bomba dopadla pod pravou zadní část vozu. Výbuch zdemoloval pravou zadní stěnu vozu,

rozbil skla, roztrhl pneumatiku a vyvrátil dveře. Nevelký mosazný plíšek z roznětky nárazového zapalovače bomby prorazil sedadlo spolujezdce a vnikl spolu s částmi čalounění hluboko do Heydrichovy břišní dutiny. Gabčík odhodil nepotřebný samopal, mírně otřesený Kubiš krvácející z levé části obličeje sáhl ihned po pistoli. Totéž učinili i Heydrich s řidičem Kleinem. Žádná ze střel však nezasáhla cíl. K místu atentátu se prakticky okamžitě počali sbíhat lidé a oba parašutisté byli proto nuceni co nejrychleji uniknout. Kubiš na připraveném kole směrem do centra, Gabčík, pronásledovaný řidičem, opačným směrem. Heydrich, který vyčkával u vozu, byl během několika desítek minut dopraven nákladním automobilem do blízké městské nemocnice. Na místě atentátu zůstal odhozený samopal, balonový plášť, čepice, dámské kolo a dvě aktovky. Vystřílená munice byla podle balistiků gestapa anglické provenience. Heydrichovi se stala osudnou skutečnost, že se pohyboval bez adekvátní doprovodné ochrany, jeho automobil nebyl pancéřován a že němečtí lékaři neměli při jeho léčbě k dispozici antibiotika. Zranění, které zprvu nevypadalo vážně (roztříštěné žebro, protržená bránice, natržená slezina), však přes okamžitou operaci a následnou reoperaci, vyvolalo otravu krve. Následoval septický šok, jemuž Heydrich v ranních hodinách 4. 6. 1942 podlehl.

Ke smrti tyрана by nikdy nemohlo dojít bez absolutního sebeobětování představitelů sokolského odboje. Gestapo označovalo členy Sokola za „fanatické Čechy“, což lze i po 80. letech od atentátu považovat za vyznamenání! Sokolové se postavili nacistické tyranii natolik účinně, že se jim podařilo významně přispět k likvidaci třetího muže Třetí říše – hlavního architekta holokaustu a jednoho z tvůrců nacistického policejního systému. Atentát na Heydricha je dnes hodnocen jako jeden z největších činů evropského protinacistického odboje vůbec. Skutečnost, že zakladatelé Sokola – bratři Tyrš a Fügner – byli původem Němci, na podstatě věci nic nemění. Naopak! Podtrhuje totiž další z řady významných paradoxů moderních českých dějin.

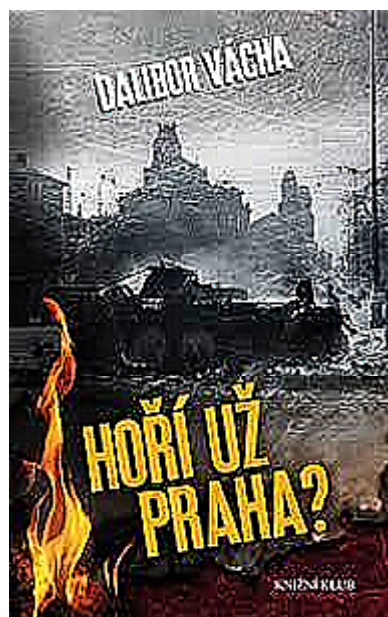
Jan B. Uhlíř, místostarosta Župy Jana Podlipného, předseda Historické a propagační komise T. J. Sokol Praha Královské Vinohrady

CO BYCHOM SI MĚLI PŘEČÍST

V letošním roce si připomínáme 80 let od akce Anthropoid. Koncem března se objevila v knihkupectvích kniha Dalibora Váchy *Smrt na kůru*. Autor nepopisuje známé osudy Jozefa Gabčíka a Jana Kubiše z výsadku Anthropoid, ale zaměřil se na osudy výsadku Out distance: Adolfa Opálky, Jaroslava Čurdy a Ivana Klímy. Tento výsadek byl provázen smůlou již od prvních okamžiků po seskoku do Protektorátu. Děj nebudu podrobněji popisovat, Dalibor Vácha se snažil popsat nejen to, jaké myšlenky probíhaly v hlavách výsadkářů, ale podařilo se mu zachytit situaci v Protektorátu – jaký byl život pod Heydrichem a Frankem. Neznám jinou knihu, která by pravdivěji informovala o pomoci sokolů ke zdaru akce Anthropoid. Setkáte se v ní mimo jiné s Janem Zelenkou-Hajským, Františkem Pecháčkem, s rodinou Moravcových. V závěru autor ocenil pomoc sokolů, která byla rozhodující pro splnění úkolu zmiňované akce.

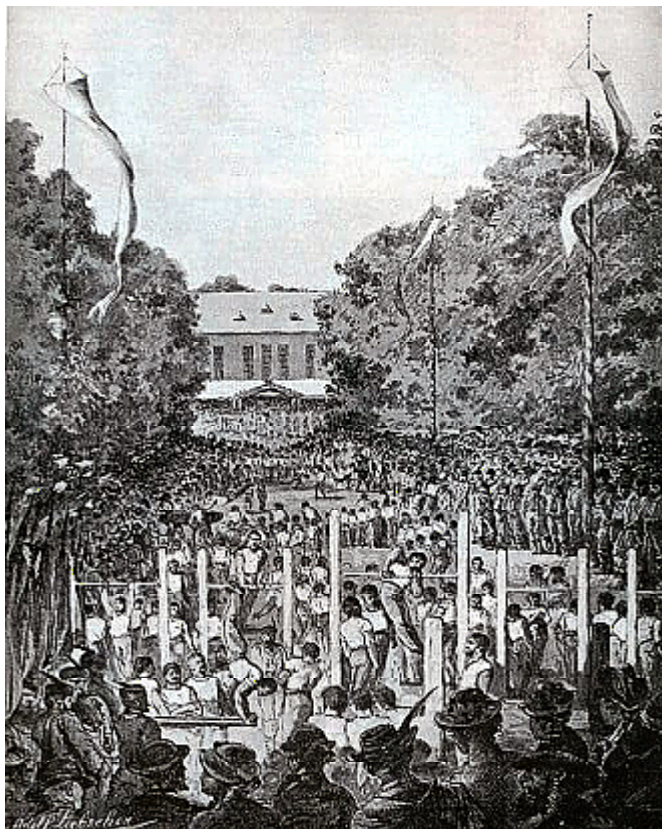
Jak pomáhali sokolové v Pražském povstání v květnu 1945, psal Dalibor Vácha již dříve v knize *Hoří už Praha?*. Jediné, co v knize není uvedeno, že každé vysílání pražského rozhlasu na vlně 415 metrů začínalo sokolským pochodem *Lví silou*. Ale již jsem to autorovi připomenul... Nediťte se, je příliš mladý, píše o tom, co vyčetl v archivech, zatímco my staří jsme tu dobu prožili a na události se dobře pamatujeme.

Třetí kniha Dalibora Váchy, kterou bych vám chtěl doporučit, má název *M+B+M*. Vyšla nedávno a dostal jsem ji od starší dcery jako vánoční dárek. Zachycuje osudy legendární trojice Tří králů: Mašina, Balabána a Morávka. Naprosto jedinečně je popsána atmosféra v Protektorátu. Situace byla naprosto beznadějná zatýkání a popravy na denním pořádku, ani nejmenší světélko na konci tunelu. A přesto se našli lidé, kteří po seskoku „skokanů“ 29. prosince 1941 u Nehvizd jim podali pomocnou ruku a pomáhali jim uložený úkol úspěšně splnit.

Otakar Mach, T. J. Sokol Prosek

140 LET OD I. VŠESOKOLSKÉHO SLETU

18. 6. 2022 si připomeneme 140. výročí I. Všesokolského sletu. Tenkrát se uskutečnil pod názvem Jubilejní slavnost Sokola Pražského, která se konala 18. 6. 1882 na Střeleckém ostrově v Praze při příležitosti 20. výročí založení Sokola. Cvičilo zde 700 mužů pod vedením náčelníka dr. Miroslava Tyrše. V průvodu pochodovalo 1572 krojovaných sokolů s 57 prapory nadšeně pozdravovaných vlasteneckými Pražany. I. Všesokolského sletu se zúčastnili zástupci ze 76 sokolských jednot a také hosté z Polska a Ameriky.

Za zárodek budoucích sletů je však považováno veřejné cvičení konané 19. května 1867 na Rohanském ostrově. Zde se poprvé cvičilo na hudbu.

Takto o jubilejní slavnosti Sokola Pražského psaly Národní listy č. 19 z 18. 6. 1882 (zkráceno a redakčně upraveno):

Jubilejní slavnost Sokola Pražského

Praha byla včera po celý den zase slavnostně rozechvěna, jako o památných národních slavnostech let Šedesátých a poskytla tím nový důkaz, že dosud nevychladlo v srdcích jejího obyvatelstva ono vzácné a imposantní nadšení, kteréž z nás za dobu poměrně tak krátkou učinilo národ uvědomělý, obětavý, pokročilý, pevný a politicky dospělý. Jest to zjev nejen pozoruhodný, nýbrž i svrchovaně potěšitelný, poučující všechny, kteří příčinu i povinnost mají, rozvoj našeho národního života pozorně stopovali, že vlastenecký zápal let minulých dosud v lidu našem plápolá, že lid náš jako dříve

prodchnut jest a prodchnut zůstává vyšším idealismem, kterýž všechno jeho praktické snažení tak obdivuhodně zušlechťuje a nás co národ před demoralisací a mravním úpadkem chrání.

Včera viděli jsme opět s rozkoší, že duch český nestárne, že nám mravní síly a vyššího vzletu neubývá.

Praha jásala nad sokolským junáctvem, a toto poznávalo v ní opět tu vroucí, upřímnou metropoli Českou!

Dopoledni dobu ztrávily jednoty a čety, jež k veřejnému cvičení se byly přihlásily, namáhavou zkouškou, ostatní pak přibyvši sokolové použili volného času, aby s přáteli a známými v rodinných kruzích i veřejných místnostech srdečně se pobavili. Obecné pak očekávání a napnutí neslo se k hlavnímu aktu slavnosti, k velkému průvodu a veřejnému cvičení.

Slavnostní průvod

Již ke 2. hod. odp. tvořily davy obecenstva po obou stranách české polytechniky — kdež průvod se seřad'oval — nepřetržitý těsný špalír, který ustavičně se šířil a vzrůstal, tak že policejní strážníci měli dosti práce, aby pro účastníky průvodu volnou cestu udrželi. I tentokrát osvědčilo se skvělým způsobem proslulé již štěstí bujarého Sokolstva, jemuž obloha při každé slavnosti bývá voliče příznivá. Skoro po celých 14 dní trvala velmi chladná povětrnost a obloha byla téměř hustými mračky zahalena, z nichž chvílemi dosti prudký déšť sprchal. Včera ráno se však obloha úplně vyjasnila a nastala povětrnost pro veřejnou slavnost jako stvořená; nepanovalo přílišné vedro, neboť vanul stále příjemný větřík, tak se pobyt i na sluneční straně byl zcela snesitelný. Čím více se blížila doba ku shromáždění se jednot sokolských v prostranném dvoře české polytechniky určená, tím větší davy slavnostně naladěného lidu valily se se všech stran do ulic, jimiž slavnostní průvod sokolů na ostrov Střelecký měl se ubírat, a obecenstvo tvořilo všude nepřetržitý řetěz, čekajíc trpělivě přes hodinu, než průvod k němu dorazil. Všechna okna a balkóny v ulicích byly k umačkání přeplněny, neboť chtěl každý srdečný hold vzdát čackým našim junákům sokolským. Každá jednot sokolská byla všude bouřlivým voláním „Sláva“ a „Na zdar“ pozdravována, občané mávali klobouky a dámy šátky. Nepřeháníme nikterak, tvrdíce, že ve špalíru od techniky až k řetězovému mostu rozestaveno bylo přes 40.000 osob, počet to jistě imposantní. Obzvláště demonstrativně vítání byli všude jaří sokolové z Lublaně a ze Záhřebu.

Průvod zahájila četa pražského „Sokola“ na sedmi krásných koních, načež ubírala se hudební kapela sboru ostrostřeleckého, za ní koňmo náčelník dr. Tyrš s dvěma pobočníky a za ním ubíral se starosta Sokola pražského pan JUDr. Tomáš Černý, maje na prsou sokolského obleku zavěšený rytířský kříž řádu Františka Josefa, první to řád, jež dosud na stejnokroji sokolském jsme spatřili.

Jak veliký to průvod byl, lze domyslet se z okolností, že jízdná četa byla již u řetězového mostu, kdežto poslední vlající prapor sokolský byl u domu hodináře p. Suchého na rohu Ovocné ulice.

Starostů sokolských jednot účastnilo se v průvodu 60, náčelníků 56, praporů napočítali jsme 57, cvičitelů 70 a čet po 6 mužích bylo 220; mnohé čety, zejména uprostřed průvodu byly slabší, tak

že celkem seúčastnilo v slavnostním průvodu přes 1600 Sokolů. S prapory dostavili se sokolové z Prahy a dalších měst. Např. z Vršovíc jich bylo 36.

Imposantní tento průvod ubíral se z české polytechniky okolo kostela jezovitského Karlovým náměstím, Žitnou a Štěpánskou ulicí, Václavským náměstím, Ovocnou ulicí a Ferdinandovou třídou na ostrov Střelecký za stálého hřmavého provolávání „Sláva!“ a „Na zdar!“

Největší pozornost v obecnstvu vzbudil co jednotlivec cvičitel a praporečník „Sokola“ mělnického, muž obrovský plnovous až hluboko pod pás sáhal.

Nad míru demonstrativně uvítán byl průvod u Střeleckého ostrova a zejména vstup dra. Miroslava Tyrše byl pravým triumfem.

Na cvičišti

Byl to pohled tak malebný a krásný, jež poskytovala včera zadní část ostrova Střeleckého, že každému dlouho, dlouho utkví v paměti.

Nebesa milují „Sokol.“ Zda-liž mohlo býti rozkošnějšího místa pro veřejné cvičení našich bodrých Junů, nežli prostranství ovroubené hustým stromovým a bujnou zelení, jež přioděla se svátečním hávem smaragdovým a kolem níž šumila Vltava stříbropěnná, v jejíchž vlnách koupalo se Červnově slunko, jež po dlouhé opět době ukázalo nám svou plnou rdící se tvář. Škoda jen, že malé bylo to prostranství a že musel býti přístup obecnstvu omezen na míru velmi skromnou. Jak krásné bylo by, kdyby všichni byli mohli přijít, jichž srdce lne k bujarému našemu Sokolstvu a býti přítomnu včerejší vzácné slavnosti, jež dopadla, jak zpředu již podotýkáme, nad očekávání skvěle. Obrovská tribuna v pozadí ostrova, jejíž popis přinesli jsme již včera, byla již před hodinou pátou obecnstvem přeplněna. Zejména dostavila se naše krásná pleť — užíváme slova „krásná“ v plném jeho významu — v počtu neobyčejně četném. Důkaz, že dosud je přítelkyní „Sokolstva“, jakou byla po celou dobu jeho trvání. Také všechna ostatní místa byla v pravém slova smyslu přeplněna. O páté hodině dostavil se na cvičiště, kteréž v obrovském kruhu zataženo bylo Sokoly, již cvičení se nesúčastnili — místodržitel bar. Kraus, jenž přivítán hlučným „Na zdar!“, pak purkmistr p. Emilian Skramlík, policejní ředitel rytíř Stejskal, dr. Rieger, dr. Trojan a dr. Škarda a jiné vynikající osoby.

Výtečná hudba Sokola kolínského a hudba ostrostřelecká koncertovaly střídavě až do půl šesté hodiny.

V tu dobu zazněla sokolská trubka a u vchodu ke cvičišti zjevili se předáci cvičícího členstva, jež vstoupilo ve dvou proudech do arény.

Velmi důmyslným uspořádáním vstupu docílen na nejvýš zajímavý ustavičný pohyb a proudění na cvičišti. „Stáli“ velel náčelník dr. Tyrš, „V právo toč!“ a více než 600 v tricota oděných junáků obrátilo se s vojenskou přesností k tribuně, na kterouž vstoupil dr. Ed. Grégr, oděn v stejnokroj sokolský o proslovil následující slavnostní řeč:

Jako v přírodě, tak i v životě národů střídají se noc a den, teplé jaro a mrazivá zima. Tak i k nám po dlouhé tmavé zimě zavítalo před 20 lety opět nové politické jaro a ve všech tepnách národního našeho organismu zabušil čilejší, zdravější život; — srdce vlasti opět okřávalo. V posvátných hájích českých rozlehni se opět zpěv domácího ptactva a z Parnassu českého zaznívalo zase nadšené varyto nových Lumírů a Zbojů! V utěšené této době, omlazení českých srdcí, povznese se z lůna české mládeže mladý bujarý „Sokol“ vysoko nad žirné luhy vlasti a směle kronic v neobžirném vzduchu, sílí křídla svá a tužil se k vyššímu a vyššímu vždy vzletu, potápěje ducha svého v oněch výšinách ušlechtilého idealismu, kamž nevnika šum a trud všedního klotu, kde se prýští křišťálové zřídlo čisté lásky k vlasti a svobodě. Tak povstalo bratrstvo českých „Sokolů“.

Jaký že jest význam, jaký účel jeho?

Dvě hesla napsaná na štítech našich dávají nám na to odpověď.

„Ni zisk, ni sláva!“

Toť odkaz prvního starosty našeho, šlechtěného, nadšeného, nezapomenutelného, Jindřicha Fügnera! (Bouřlivé Sláva jeho památce!)

Takto začala Jubilejní slavnost Sokola Pražského označovaná dnes jako I. Vsesokolský slet.

Ivo Antušek, T.J. Sokol Praha Vršovice

DALŠÍ SLETOVÁ VÝROČÍ

27. 6. 2022 si připomeneme 110 let od VI. Vsesokolského sletu, který se konal ve dnech 27. 6.—4. 7. 1912 na Letenské pláni. Cvičení pod ústředním heslem „Co Čech to Sokol“ shlédlo přes 300 000 platících diváků a rozpočet sletu skončil 402 000 K. Hlavním cvičebním dnem byla neděle 30. června. Cvičilo a závodilo přes 30 000 sokolů. Vystoupili i cvičenci z Ameriky, z Francie a ze slovanských zemí. Scéna Marathon s 1500 účastníky byla holdem antice i povzbuzením národa.

3. 7. 2022 si připomeneme 90 let od IX. Vsesokolského sletu, který se konal ve dnech 3.—6. 7. 1932. Byl věnován 70. výročí vzniku Sokola a 100. výročí narození dr. Miroslava Tyrše. Jako divák se jej zúčastnil také prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Sletová scéna měla název Tyršův sen. Cvičenců přijelo 190 000, diváků přes milion.

1. 7. 2022 si připomeneme 10 let od XV. Vsesokolského sletu, který se konal ve dnech 1.—6. 7. 2012, poprvé na stadionu Synot Typ Aréna v pražských Vršovcích. Vystoupilo zde více než 10 500 cvičenců.

Ivo Antušek, T.J. Sokol Praha Vršovice

VZPOMÍNKA NA BRATRA LIBORA KLEINHAMPLA

1. července 2022 uplyne 100 let od narození bratra Libora Kleinhampla. Vzpomínáme na bratra, který byl u poslední obnovy Sokola, který se podílel na obnově vršovické jednoty, kde byl i jedním ze zakladatelů oddílu Věrná garda. Působil v Předsednictvu župy Jana Podlipného i jako župní vzdělavatel. Byl členem kulturní komise při Vzdělavatelském odboru ČOS a člen jeho předsednictva. Nejdéle však byl vzdělavatelem vršovické jednoty, celých 21 let.

Poznala jsem Libora v lyžařském oddíle v roce 1958, kdy Sokol nebyl stávajícím režimem povolen. Lyžařský oddíl měl bohatou činnost. Pořádal lyžařské sjezdové i běžecké závody. Vychoval řadu závodníků i z řad žactva. Po založení oddílu Věrná garda, přešla jsem z lyžařského oddílu k Liborovi do Věrné gardy. Pořádali jsme společenská setkání k výročí Sokola i vršovické jednoty.

Další Liborovou vášní byl valašský folklór. Byl vedoucím Valašského krúžku v Praze, býval i náruživým valašským tanečníkem a též členem Slovákckého kroužku. Vidím jej jak dnes, jak stojí na pódiu ve valašském kroji s valaškou v ruce při zahajování Moravských plesů. Do oddílu přivedl cimbálovou muziku Dolina, se kterou jsme pracovali při přípravách společenských akcí našeho oddílu. Jarní a Podzimní setkání, Setkání při vánočních koledách. Naše Toulky sokolskou minulostí byly hojně navštěvovány. Organizovali jsme výlety, zájezdy na sokolské přehlídky, reprezentovali jsme ČOS

v rakouském Oetzu.

Když bylo Liborovi 90 let, ptala jsem se ho, co by ještě chtěl, když už všechny medaile župní i ČOS má. Prohlásil žertem, že šerpu. Nechali jsme vyrobit šerpu s nápisem Zasloužilý Sokol. Kupodivu, při předání měl velkou radost a hned na schůzi jednoty se v ní předváděl. Hned byl vyfotografován u sokolských symbolů. Netušili jsme, že je to poslední Liborova fotografie. Opustil nás 13. ledna 2013.

Čest jeho památce!

Jitka Viktorínová, T.J. Sokol Praha Vršovice

SERIÁL NA POKRAČOVÁNÍ: TAJEMSTVÍ RODU ANEB SESTAVTE SI RODOKMEN!

TŘETÍ ČÁST: Potíže, na které při bádání dříve či později narazíme

Potíž 1: Jazyk

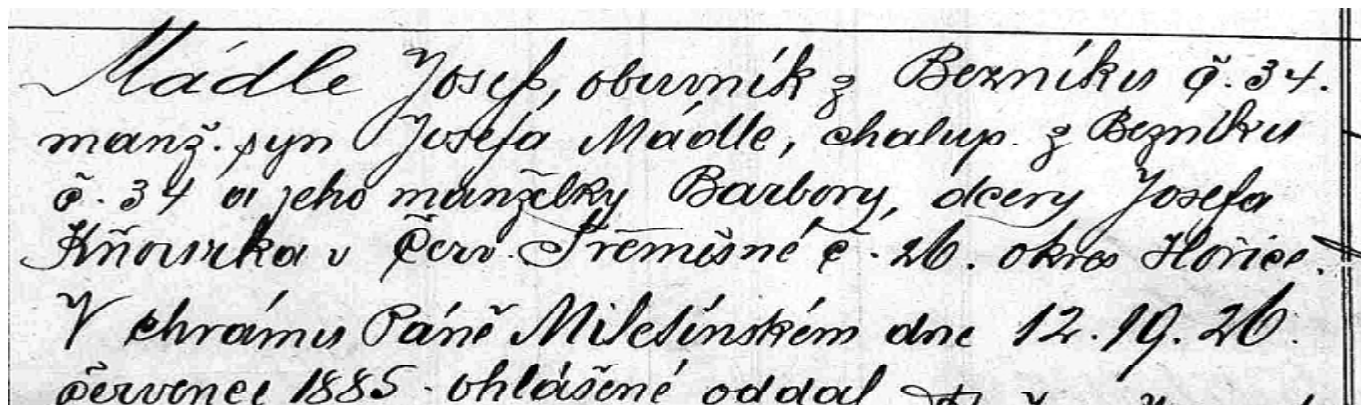
Spousta matrik je psaná česky, velká část z nich ale i německy nebo latinsky. Naštěstí základní čtení záznamů nevyžaduje velkou znalost, vystačí si s rejstříkem pár slov (matka, otec, ženich, nevěsta, narozen, zemřel, názvy základních povolání, měsíce). Hodí se najít historickou mapu oblasti, abyste dokázali identifikovat okolní obce podle starých názvů.

Potíž 2: Písmo

Kromě jazyka narazíme i na potíže s písmem. Každý jazyk má jiný pravopis (písmena se kreslí jinak), pak jsou různé verze písem i v rámci jednoho jazyka – kurzíva, těsnopis. Navíc do toho musíme započítat osobní rukopis matrikáře. Němčina, pokud německy nemluvíte, hledání docela zdržuje, přelůst kurent, frakturu nebo kurzivu je náročnější a pokud ještě k tomu dotyčný psal – s prominutím – „jako prase“, tak je to prakticky konec pátrání.

Nějaké základní tabulky pro převod starých písem najdeme na stránkách Genealogie.cz v záložce Písmo: http://genealogie.nka.cz/?page_id=2

Příklad krásně čitelného záznamu (M O Třebiňoš, 1885)

Potíž 3: Záznamy nejsou tam, kde je čekáme

14

Příklad záznamu:

Generace 6

linie Holan-Mádle-Barták-Kettnar

Johana Kettnarová, provd. Bartáková

* 7.5.1838, Bílá Třemešná 83

+ ???

oo 23.11.1857, Jan Barták (v Bílé Třemešné)

pobyt

Bílá Třemešná 83, potom Třebihošť

rodiče (gen 7)

Václav Kettnar/Kejtnar/Rytnar???, rolník, Bílá Třemešná 83, syn Jana z Dolního Nemojova

Anna rozená Václava Šmidová, dcera Václava a Alžběty rozené ??? z ???

sourozenci (gen 6)

děti (gen 5)

Pavčina Bartáková, provd. Mádllová (1864-1933)

hledat

MO Třemešná před 1838, hledat příjmení

MN Třebihošť 1830-1845 – sourozenci – hledat příjmení

MN Třebihošť cca 1858-1878 – další děti – děti + rodné příjmení

MZ Třebihošť cca 1870+? hledat úmrtí JK – není dostupná – psát OÚ Třebihošť

MZ Třemešná cca 1860+?, hledat úmrtí rodičů JK – zjistit příjmení, věk

prohledáno

MN Třemešná – přečteno, špatně čitelné příjmení a původ matky

SOUTĚŽ PRO ČTENÁŘE

Zkusili jste se podívat do minulosti svojí rodiny a našli zajímavý příběh? Neobvyklé povolání, událost, u které Vaši předkové byli, nebo jste byli nějakým zjištěním překvapení? Napište o svém nález do Vzletu!

Anna Holanová, T. J. Sokol Libeň

JIŘÍ HANZELKA

Psal se rok 1938. X. všesokolský slet v Praze. Na fotografii je nástup dorostenců Slovenské župy Nitrianské. Vlajkonošem je dorostenec Sokola Královské Vinohrady Jiří Hanzelka.

58. výroční zpráva Sokola Královské Vinohrady pro rok 1947. Na delší dovolené – vojna – je Jiří Hanzelka. K prosinci 1947 je Jiří Hanzelka veden mezi cvičitelskými pomahateli. Bytem Slezská ulice 7. V kapitole Cvičitelství sbor mužů je však uvedeno: Na delší dovolené Ing. Hanzelka Jiří (na tříleté automobilové cestě kolem světa).

Tak to máme letos již 75 let od doby, kdy na svoji první cestu vyrazila cestovatelská dvojice Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund. Nemá cenu vyjmenovávat všechny jejich cestopisy. Snad pouze ten jejich poslední: *Zvláštní*

zpráva č. 4 (tajná). Zpráva vypracovaná pro generálního tajemníka KSSS Leonida Brežněva. Hovoří o nehorázném plýtvání surovinami i lidskými zdroji v Sovětském svazu. Byla k dispozici i pro vedení Komunistické strany Československa. Touto zprávou cestovatelská dvojice upadla v nemilost komunistické vládní garnitury. Zpráva byla po roce 1990 vydána tiskem a lze ji sehnat v antikvariátech.

Vladimír Richter, T. J. Sokol Praha Královské Vinohrady

SOKOLSKÁ HROBKA

FRANTIŠEK KRÁSNÝ

(* 6. 6. 1865 KOTEROV U PLZNĚ, † 14. 6. 1947 MARIÁNSKÉ LÁZNĚ)

Byl významný český architekt. V roce 1885 absolvoval studium na střední průmyslové škole v Plzni a následně odešel studovat architekturu do Vídně, kde získal průpravu nejprve u Karla von Hasenauera a poté u Otto Wagnera. Byl významnou osobností nástupu secese, jeho rané stavby patří k nejstarším secesním domům ve střední Evropě.

Praktikoval v ateliérech předních architektů, spolupracoval například s Josefem Hoffmanem. Přestože ve Vídni setrval až do roku 1920, účastnil se soutěží a vytvářel projekty i pro české země – zejména pro Prahu (úprava komplexu Platýz), Plzeň (např. budova českého městského divadla), ale i další menší města. Pracoval také pro českou menšinu ve Vídni (Živnostenská banka).

Byl významným členem Sokola, pro který také pracoval. Jako čelný pracovník stavebního odboru České obce sokolské bývá považován za „dvorního sokolského architekta“. V letech 1922–1926 navrhl a vedl regeneraci a adaptaci Michnova paláce na sídlo ČOS (Tyršův dům). Během působení v této funkci projektoval až na sto padesát sokoloven v Čechách, na Moravě, ale i na Slovensku (např. Nové Město nad Metují, Litomyšl, Plzeň-Kotěrov či České Meziříčí). Vytvořil prototyp ideálního sokolského stánku, který pro jednotlivé zakázky varioval, a jako jeden z mála byl také v oblasti výstavby sokoloven činný literárně. Své úvahy, teoretické texty a praktická doporučení publikoval například v příručce editora Ludvíka Čížka *Stavby sokoloven a cvičišť sokolských, jejich vybavení a vnitřní vybavení*.

Vedle toho přispíval do odborných periodik, například do *Architekta S/A*, v němž zastával funkci předsedy redakční rady, nebo do *Věstníku Klubu Za starou Prahu*, jehož byl členem.

Zdroj a více informací: <https://lam.litomyšl.cz/architekt/19-frantisek-krasny>

sokolovna v Litomyšli

Jana Seemanová, T. J. Sokol Prosek

**ŽUPA
BARÁKOVÁ**

160
1862-2022

VÝSTAVA
KE 160. VÝROČÍ SOKOLA

**REPORTÁŽNÍ FOTOGRAFIE
MARIE BRUNEROVÉ:**

BYLI JSME A BUDEM

DOMOV SUE RYDER
MICHELSKÝ DVŮR
MICHELSKÁ 1/7, PRAHA 4

OTEVŘENO CELODENNĚ 1. 5. - 30. 6. 2022

VERNISÁŽ PÁTEK 6. 5. 2022 V 16 H

NOC SOKOLOVEN

Srdčně zveme všechny zájemce a těšíme se na setkání
v libušské sokolovně

24. června 2022 od 18:00 hodin

Program: prohlídka sokolovny, zábavné cvičení a soutěže pro děti,
stolní tenis, badminton, Tyršovo tělocvičné názvosloví, možnost
přespání v sokolovně a čtení na dobrou noc.

Vstup zdarma.

INFORMACE O VŠECH ZÚČASTNĚNÝCH SOKOLOVNÁCH NA WEBU WWW.SOKOL.EU

GENERÁLNÍ PARTNER

PLATNÍ PARTNER

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

PARTNER

AKTUALITY Z NAŠICH JEDNOT

ODDÍLOVÉ ZÁVODY NA KRÁLOVSKÝCH VINOHRADECH

Děti ze Sokola Praha Královské Vinohrady se pilně připravují na dubnové závody – ti nejmladší (předškoláci a nejmladší žactvo) na závody v gymnastice a žákyně a žáci kategorie I až III na závody ve sportovní všestrannosti (plavání, atletika, gymnastika a šplh). Vše, co se od ledna naučili, měli možnost předvést rozhodčím i svým rodičům během oddílových závodů, které se konaly v sobotu 19. března. Své sestavy předvedlo osm předškoláků a nejmladších žákyň a žáků, zatímco deset starších dětí začalo již v pátek 18. března atletikou, na kterou v sobotu navázali plaváním, gymnastikou a šplhem.

Závody se moc povedly a každý závodník si domů odvezl medaili. Všem dětem, které půjdou na župní závody, držíme palce a přejeme, aby se jim dubnové závody povedly minimálně stejně tak dobře jako ty oddílové.

Eva Matoušková, T. J. Sokol Praha Královské Vinohrady

PRAŽSKÝ SPOLEČNÝ ZÁVOD VE SG OČIMA VINOHRADSKÝCH

V sobotu 2. dubna proběhl pražský společný závod ve sportovní gymnastice předškolních dětí a nejmladšího žactva, jehož pořadatelem byl tradičně Sokol Vršovice.

T.J. Sokol Praha Královské Vinohrady reprezentovalo smíšené družstvo – Emil, Mariánka, Matylda, a Amálka. Naše družstvo závodilo až ve druhém sledu. Děti tedy měly možnost ještě dopilovat a doladit sestavy a dát si lehkou svačinku. Jako první je čekalo cvičení na lavičce, poté švihadlo, přeskok a nakonec akrobacie. Děti se velmi snažily a překonávaly se. Také si vzájemně fandily. Během závodu vládla příjemná závodní atmosféra, kterou tvořili nejen samotní závodníci a závodnice, trenéři a trenérky, rozhodčí, ale také rodiče, kteří svým dětem fandili. K našemu milému překvapení naše děti zvítězily v kategorii družstva-mix. V jednotlivcích se Emil stal přeborníkem Prahy a Matylda se umístila na krásném 3. místě. Navíc, při vyhlásování pořadí v rámci župy

Jana Podlipného, všechna tři naše děvčata obsadila stupně vítězů. Děti byly nadšené z medailí a milých dárek a domů odcházely s výbornou náladou.

Děkujeme pořadatelům za výbornou organizaci, rozhodčím za spravedlivé hodnocení a v neposlední řadě trenérům, kteří se dětem věnují a rodičům, kteří děti do Sokola vodí. A samozřejmě dětem, které se tolik snažily!

Eva Matoušková, T. J. Sokol Praha Královské Vinohrady

ÚSPĚCHY LIBEŇSKÝCH SKIPPING BOYS

24. 4. 2022 proběhla v Hale Věry Čáslavské v Černošicích mezinárodní rope skipping/jump rope soutěž, které se zúčastnilo přes 110 závodníků ze 4 různých evropských států: České republiky, Slovenska, Německa a Maďarska. Skipping Boys se účastnili se třemi skokany.

Skipping Boys, kteří se specializují na freestyle disciplínu si celkově odvezli 4 medaile. 1x zlatou, 2x stříbrnou a 1x bronzovou. Třešničkou na dortu celé soutěže byl rozhovor pro Českou televizi.

O necelý měsíc později, 21. 5. 2022 se v pražských Klánovicích konalo Mistrovství České republiky Jump Rope 2022, kde si tým Skipping Boys spravil chuť, a to zejména ve freestylu dvojic. Dvojice Jan Dostál a Michal Trojan si odvezla 1. místo a stala se mistry České republiky. Dalším titulem mistra České republiky se mohou pyšnit Michal Trojan ve freestylu jednotlivců za muže a Vendula Petřinová za ženy.

Celková bilance 7 cenných kovů dává týmu Skipping Boys naději, že se jim bude dařit stejně i na červencovém Mistrovství Evropy v Bratislavě.

Honza Dostál, T. J. Sokol Praha Libeň

SLAVNOSTNÍ AKADEMIE KE 120. VÝROČÍ ZALOŽENÍ SOKOLSKÉ JEDNOTY NA PROSEKU

Toto výročí si měla Tělocvičná jednota Sokol Prosek připomenout již 8. prosince 2021, ale pandemie zlé choroby možnost oslavy odsunula do nedohledna. Počátkem roku 2022 pandemie začala ustupovat, a tak se výbor jednoty rozhodl uspořádat slavnostní akademii 8. května 2022. Tvořil se program vystoupení, který měl zahrnovat ukázky cvičení jak oddílů naší jednoty, tak i oddílů, které užívají naši tělocvičnu jako nájemci. K výročí 120 let udělil Vzdělávatelský odbor ČOS jednotě pamětní stuhu na prapor, jejíž předání by mělo proběhnout právě na této akademii. V březnu vypadala situace s covidem příznivě. Organizací programu akademie výbor jednoty pověřil náčelnici sestru Kamila Petřů.

Slavnostní akademie byla zahájena v 17:30 v tělocvičně nástupem mažoretek Explose, které na konci svého vystoupení vytvořily obrazce. Vzniklým špalírem prošel s prapory na Sukův pochod *V nový život* průvod sokolů v krojích. Všechny přítomné přivítala starostka Sokola Prosek sestra Fürbacherová. Mezi jinými místostarostu MČ Praha 9 Mgr. Vážanského, župního starostu bratra Pokorného a z PV ČOS bratra Chlumského. Pokračovala sestra náčelnice Kamila Petřů. Přečetla z *Památníku Sokola proseckého z roku 1926*, jak byla v hostinci pana Malého založena na Proseku sokolská jednota. Po jejím projevu následovalo předání pamětní stuhy Bratr Chlumský ji připnul na prapor Sokola Prosek. Sestra Hortová předala bratru Machovi pamětní medaili a kytici v barvách trikolóry za jeho dlouholetou činnost v jednotě. Bratr Mach poděkoval a v krátkém projevu vyzval přítomné, aby povstali a minutou ticha vzpomenuli těch, kteří mu s obnovou Sokola pomáhali a této radostné chvíli se nedožili. Vzpomenul i na svou „sestru“ manželku. Za T.J. Sokol Říčany, jejíž člen bratr Zima pomáhal jako cvičitel proseckým, promluvila sestra Tůmová. Uvítací ceremoniál skončil odchodem s prapory sokolů v krojích za zvuků pochodu *Lví silou*.

Následovala vystoupení jednotlivých souborů, na každé vystoupení bylo 5 minut. Sestra Kunešová doprovázela slovem všechna vystoupení. V pestré směsici se střídaly naše sokolské oddíly s oddíly mažoretek Explose, oddílem bojových sportů Taekwondo a s taneční skupinou pro děti Wiggledance. Byla to krásná podívaná, jak všichni účinkující s velkou radostí ukazovali, co všechno dovedou a dokážou. Vždy následoval bouřlivý potlesk diváků. Následovalo vystoupení hochů a děvčat ve sportovní gymnastice. Ve cvičení na hrazdě, kladině, trampolíně, kružích a v akrobacii se naše žactvo předvedlo velice dobře. Nářadí bylo vystřídáno bednami vítězů, na které vystupovali vítězové Závodů všestrannosti ČOS ze Sokola Prosek. Akademie pokračovala zajímavým vystoupením mažoretek Explose a uzavřely ji naše ženy se skladbou *Pojďte s námi šlapat zelí!*, kterou vytvořila naše náčelnice Kamila.

Vše je zachyceno: na našich stránkách <https://www.sokolprosek.cz/> jsou fotografie a video, autorem je bratr Antušek z Vršovic. Akademii uzavřel krátkým projevem bratr Čížkovský, župní náčelník. Vystoupení se mu líbilo a popřál nám, abychom tak pokračovali dále. Poté jsme se odebrali do hostince *U Brabců*, kde bratr Mach odhalil pamětní desku, připomínající, že v tomto hostinci, původně pana Malého, byl ustanoven prosecký Sokol a cvičilo se zde až do jara 1919.

Všichni jsme šli domů s pocitem dobře vykonané práce. Práce, vykonané pro radost nejen svou, ale i těch přihlížejících. Bez nároku na peněžitou odměnu. Něco neobvyklého v dnešní době. A k té neobvyklosti také patří, že všechny peníze, které jsme vybrali jako dobrovolné vstupné – bylo jich něco přes 4000 Kč – jsme jako dar poslali Českému červenému kříži.

Text: Ota Mach, T.J. Sokol Prosek, Foto: Ivo Antušek, T.J. Sokol Praha Vršovice a Ota Mach, T.J. Sokol Prosek

T.J. SOKOL ŠTĚRBOHOLY SLAVÍ 100 LET OD SVÉHO ZALOŽENÍ

Jednota naše vznikla za součinnosti bratrské Tělocvičné jednoty „Sokol ve Strašnicích“. Pohnutky byly následující: Většina nynějších členů byla dříve členy bratrské Jednoty v Dolních Měcholupích a to již od jejího založení od r. 1918. Bratři, sestry, dorost i žactvo chodilo na počátku pravidelně do cvičení do Dolních Měcholup. Vzdálenost, neschůdnost cesty byly příčinou, že uvedení ochabli a do cvičení přestali chodit, k čemuž byly také nápomocny rozhárané poměry v jednotě Dolní Měcholupy. Konečně vystoupili všichni, až na pět bratrů, tito uvažovali o tom, zda by bylo možno založit jednotu doma ve Štěrboholech. U vědomí práce, obětí, námahy a zklamání jakož i překážek v cestu se stavících, vyčkávali vhodné chvíle, varující se ukvapených kroků. Tato vhodná chvíle nadešla letošního roku 1922 v létě,

kdy navázáno bylo jednání s bratrskou jednotou ve Strašnicích, která byla ochotná přijati naši pod křídla svá, jako mateřská. Dne 10. 6. 1922 konali bratři ze Strašnic výlet do Koloděj a slibili na zpáteční cestě zastavit se u nás a s námi o věci promluvit. Stalo se. Usneseno bylo na den 10. 6. 1922 svolati občanstvo do informativní schůze. Jak usneseno, vykonáno.

Citováno z dochované Pamětní knihy T.J. Sokol Štěrboholy sepsané bratrem Buňatou.

U příležitosti 100. výročí založení T.J. Sokol Štěrboholy proběhnou za podpory MČ Praha Štěrboholy 5. 6. 2022 v prostorech před budovou úřadu MČ Praha Štěrboholy slavnostnímu dni bude předcházet též řada doprovodných akcí. Zájemci o cvičení jak z řad dospělých, tak dětí budou mít možnost v týdnu od 30. 5. 2022 do 5. 6. 2022 navštívit běžné hodiny a vyzkoušet si např. cvičení na nářadí, kruhový trénink nebo základy volejbalu. Od úterý do neděle bude v budově úřadu MČ Praha Štěrboholy přístupná výstava historických dokumentů dotýkajících se založení a života naší tělocvičné jednoty, malovaných pozvánek na společenské akce nebo divadelních plakátů lákajících na množství divadelních představení, která se konala v místním sále v Hospodě u Straků. Zavzpomínat bude možné též u dobových fotografií. Zapůjčena byla také putovní výstava „Svět sletů“, která přibližuje zákulisí všesokolských sletů. Dočtete se informace o tom, jak se cvičenci a cvičenky během sletů stravovali, oblékali, kde byli ubytováni, jak fungovalo technické zázemí, ale také o sletových scénách a skladbách.

Slavnosti budou pokračovat v sobotu, kdy proběhne volejbalový turnaj a vyvrcholí v neděli, kdy bude předána replika historického praporu T.J. Sokol Štěrboholy, který byl zabaven za 2. světové války. Součástí oslav budou pak ukázky cvičebních hodin pro děti a vystoupení jednotlivých oddílů, doplněné o vystoupení dvou skladeb secvičených pro SokolGym 2022. Slavnosti pak budou zakončeny promítáním letního kina. Věříme, že nám počasí bude přát

OSLAVY 100 LET TJ SOKOL ŠTĚRBOHOLY

NEDĚLE 5. 6. 2022 | 14:00
PARK U ÚŘADU MČ PRAHA-ŠTĚRBOHOLY

PROGRAM

- SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ A PŘEDÁNÍ PRAPORU
- VYSTOUPENÍ ODDÍLŮ
- SOUTĚŽE PRO DĚTI
- 21.30 LETNÍ KINO

DOPROVODNÝ PROGRAM V TÝDNU 30.5.-5.6.

- VÝSTAVA K ZALOŽENÍ TJ SOKOL ŠTĚRBOHOLY
- PUTOVNÍ VÝSTAVA SVĚT SLETŮ
- VEŘEJNÉ CVIČEBNÍ HODINY
- SOBOTA 4.6. VOLEJBALOVÝ TURNAJ

SPORT OBČANSTVÍ KOMUNITA OSOBNOST LASKAVOST

VEŘEJNÉ CVIČEBNÍ HODINY

Chcete vidět jak probíhají hodiny? Jak vaše děti cvičí? Nebo si chcete sami vyzkoušet něco nového? Přijďte se podívat na veřejné hodiny do tělocvičny na adrese Granátnická 487/1.

PONDĚLÍ 30.5.

16.00-17.00 GYMNASTIKA A VŠESTRANNOST ŽACTVO
18.00-19.00 JU-JITSU Dospělí a děti
20.00-21.00 KRUHOVÝ TRÉNINK Dospělí

STŘEDA 1.6.

16.00-17.00 VOLEJBAL DĚTI
19.00-20.00 FIT BODY Dospělí

ČTVRTEK 2.6.

17.00-18.00 GYMNASTIKA A VŠESTRANNOST ŽACTVO
18.00-19.00 JU-JITSU Dospělí a děti

DOPROVODNÉ VÝSTAVY

Víte, kdo je muž v sokolském kroji na přední straně? Kdo byli tamburaši? Kde se cvičilo a hrálo divadlo? Přijďte si prohlédnout výstavu v budově úřadu MČ Praha - Štěrboholy, Ústřední 527/14.

ÚT 30.5. - NE 5.6. DENNĚ OD 10.00-17.00

VÝSTAVA K HISTORII TJ SOKOL ŠTĚRBOHOLY
PUTOVNÍ VÝSTAVA SVĚT SLETŮ

<http://sokol.sterboholy.cz/>

SOUTĚŽ

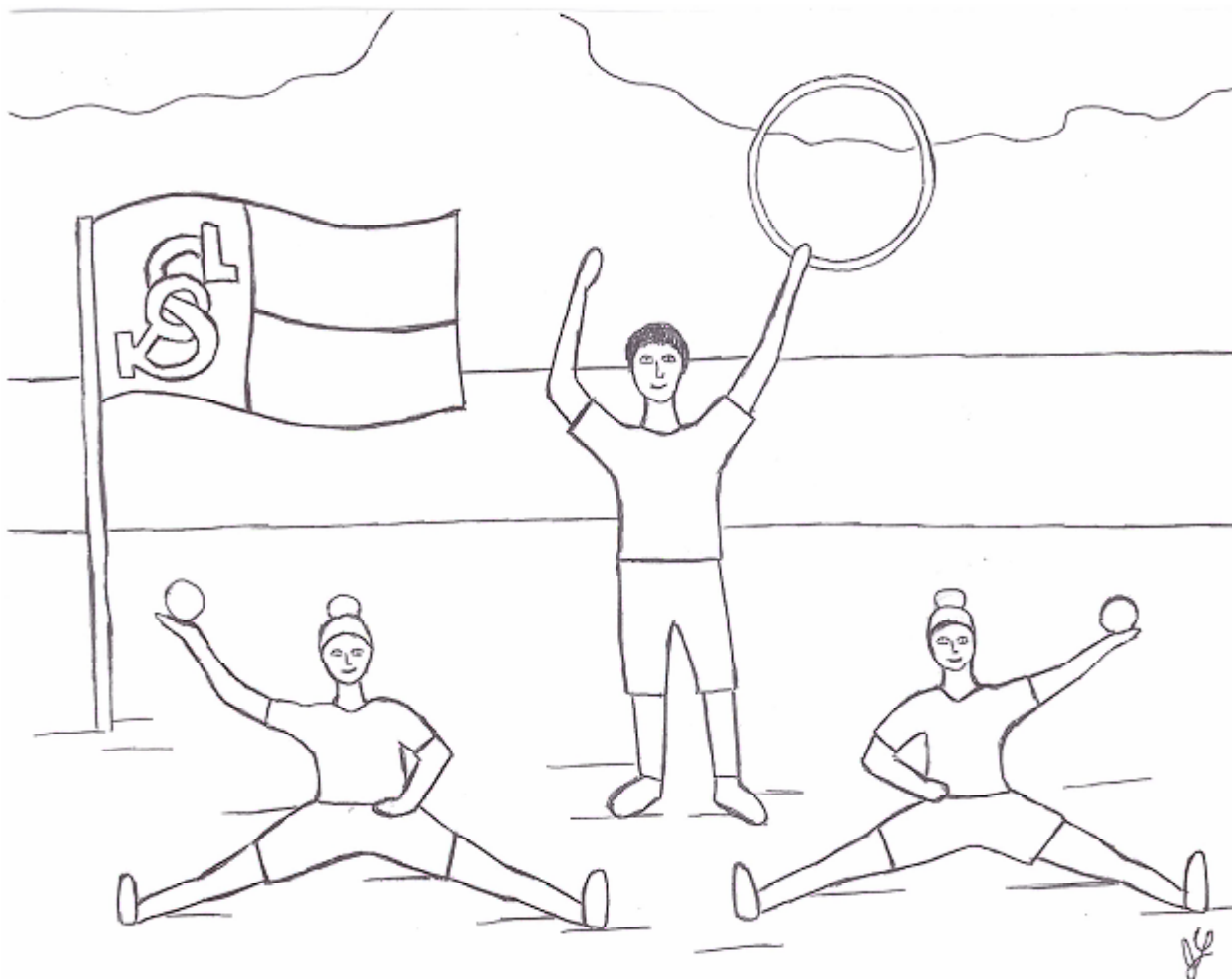
SOKOLSKÁ OSMISMĚRKA

V minulém Vzletu jsme uveřejnili další ze sokolských osmisměrek. Děkujeme všem, kteří se do soutěže zapojili. Starosta naší župy, bratr Luděk Pokorný, již tradičně losoval výherce. Naše gratulace a drobný dárek tentokrát poputuje vítězce, již je sestra Veronika Böhmová ze Sokola Prosek. Zde je přehled odpovědí na zadané otázky: 1. Josef Mánes, 2. Automatický externí defibrilátor, 3. Tříkrálová deklaráce, 4. Sokol v době covidové, 5. Nehvizdy, 6. Helsinky, 7. Vzlet, 8. Adam Šrámek, 9. Twirling, 10. Skipping Boys

SOKOLSKÝ OBRÁZEK

Milí sokoláci, minule jsme uveřejnili soutěž Sokolská osmisměrka pro dospělé. Tentokrát máme něco pro vás!

Vaším úkolem je vybarvit obrázek od Johany Seemanové a poslat nám ho na adresu vzlet@zpodlipneho.cz s předmětem Vzlet – obrázek nejpozději do **20. 8. 2022**. Nezapomeňte uvést vaše **jméno, věk a jednotu**. A také nezapomeňte správně vybarvit sokolskou vlajku. Víte, jaké má barvy? Zaslané obrázky uvidíte na župním webu a ty nejpovedenější také v příštím čísle Vzletu.

Chcete-li odebírat časopis VZLET pravidelně, napište nám na vzlet@zpodlipneho.cz

Chcete si přečíst starší čísla časopisu Vzlet? Najdete je na stránkách župy www.zpodlipneho.cz

Na těchto stránkách také najdete odkaz na youtube kanál župy, kde můžete shlédnout videa z činnosti župy a jejích jednot.

Chcete se podílet na obsahu Vzletu? Své příspěvky, informace, fotografie, plakáty či další materiály posílejte na tuto adresu: vzlet@zpodlipneho.cz

Třetí číslo časopisu VZLET v roce 2022 připravili a redakčně upravili z dostupných materiálů Anna Jagošová, Ivo Antušek a Vladimír Šilhán. Spolupráce – autoři jednotlivých příspěvků.

Redakční rada: Anna Jagošová – vedoucí redaktorka, Ivo Antušek, Anna Holanová, Vladimír Richter a Vladimír Šilhán

Tisk: vlastní – Sokolská župa Jana Podlipného

Sokolská župa Jana Podlipného, Vršovické nám. 111/2, 101 20 Praha 10

e-mail: zpodlipneho@sokol.eu, tel. : 271 742 775, 724 999 069.